

Številka: Up-518/17-17
Up-1057/17-8
Datum: 12. 1. 2018

**ODKLONILNO LOČENO MNENJE
SODNIKA DDR. KLEMNA JAKLIČA K SKLEPOMA
ŠT. Up-518/17 IN ŠT. Up-1057/17 OBA Z DNE 3. 1. 2018**

Ustavni standard v primerih izročitev in izročitvenih priporov

Ustavno pritožbo bi sprejel v obravnavo. Pritožnik Qurban Qurbanov je državljan Ruske federacije in pripadnik azerbajdžanske narodne manjšine. Je bivši župan Derbentskega rajona države Dagestan, Ruska federacija. V Republiki Sloveniji, kjer je bil po infarktu na zdravljenju v zdravilišču, je bil aretiran in priprt, ko je Ruska federacija zoper njega vložila zahtevo za izročitev. Očita mu, da naj bi kot župan "izdal sklep o odobritvi shem nahajanja parcel na katastrskem planu in sklep o dodelitvi parcel državljanom z namenom vrtičkarstva", s čimer naj bi prekoračil svoja pooblastila in storil kaznivo dejanje, saj naj bi s tem "razpolagal z zemljišči, ki so last republike [tj. Ruske federacije in ne lokalne oblasti] in povzročil bistveno kršitev interesov države, ki jo varujejo zakoni".

Postopek je od vsega začetka obremenjen s sumom, da gre za politični pregon za namene obračuna s političnim nasprotnikom. Preiskovalna sodnica v Republiki Sloveniji naj bi že na začetku postopka zapisala, da "obstaja utemeljen razlog, da je zahteva za izročitev pritožnika vložena z namenom političnega pregona, oziroma da bo zaradi svojega političnega prepričanja pritožnik v morebitnem kazenskem postopku v slabšem položaju, kot pa bi bil sicer". Po pregledu spisa se izkaže, da so v resnici obstajali pritiski s strani pritožnikovih političnih nasprotnikov, npr. predsednika države Dagestan, ki je vnaprej najavljal, da bo župana Derbentskega rajona (Qurbanova) na vsak način zamenjal, češ, da je ta "že predolgo voljen na svojo funkciji". Ti in podobni politični pritiski na pritožnika naj bi se nadaljevali, kot tudi pozivi, naj odstopi, kar pa naj bi ta zavračal. Zoper takšne zahteve državne politike naj bi nastopilo lokalno prebivalstvo na demonstracijah v pritožnikovo podporo.

Pritožnik med drugim zatrjuje, da utemeljen sum, da naj bi storil kaznivo dejanje, ni podan in prav tako ne obrazložen, s čimer niti pripor niti zahteva za izročitev nista ustavnoskladna. Zahteva po izročitvi naj bi bila nejasna in nerazumljiva, med drugim naj ne bi bilo pojasnjeno niti to, za katera zemljišča konkretno naj bi šlo. Pritožnik zatrjuje, da nikoli nobenega ruskega zemljišča ni podelil vrtničarjem oziroma ga drugače odtujil Ruski federaciji. Prav tako naj ne bi bilo jasno, kako lahko nekdo pravno razpolaga z nepremičnino, ko pa je v pravnem redu jasno, da za razpolaganje z zemljišči Ruske federacije sploh nima pooblastil. Že *ex lege* očitano kaznivo dejanje torej naj ne bi bilo mogoče. Da gre v tem smislu najbrž vsaj za mejni primer, priča tudi dejstvo, da je celo Vrhovno državno tožilstvo, kot nasprotna stranka, v svojem odgovoru na pritožnikovo zahtevo za varstvo zakonitosti odgovorilo pritožniku v *prid*, kar se zgodi le v zelo redkih primerih: "Ocenjujem, da te napake v ponovljenem postopku niso bile odpravljene in da tudi nov prevod in nove listine v spisu ne omogočajo zaključka o obstoju utemeljenosti suma ter o jasnosti opisa kaznivega dejanja" (odgovor tožilstva).

Ob podrobni proučitvi zadeve razumem stališče tožilstva in mi je blizu. V primeru tako nerazumljive in nejasne zahteve se tudi na ustavni ravni pojavlja vrsta vprašanj. Med drugim ne zgolj vprašanje nedovoljšnje artikulacije oziroma konkretizacije utemeljenega suma, temveč tudi vprašanje stopnje preverjanja same verodostojnosti takšne zahteve, ki prihaja v kontekstu intenzivne politične dimenzije (te za objektivno presojo po moji oceni ni mogoče prezreti) in iz okolja, v katerem raven pravne države (vključno z morebitno zlorabo državnih organov) ter varstvo človekovih pravic nista primerljiva s tistima, ki veljata v svobodnih demokratičnih družbah z dolgo tradicijo zaupanja v organe pravne države. Nadalje se v tej luči pojavlja pomembno pravno vprašanje, kako ločiti med zahtevami, ki bi lahko predstavljale zlorabo, in med tistimi zahtevami, ki to niso, oziroma kjer velja vnaprejšnje zaupanje, tako da preverjanje verodostojnosti zahteve sploh ni potrebno? Prav gotovo ni ustavno vzdržno stališče, da je brez presoje potrebno priznati verodostojnost prav vsaki zahtevi čisto vsake države, če le takšno zahtevo pošlje uradni organ takšne države. Po mojem prepričanju Ustava zahteva, da se morajo različni konteksti obravnavati različno in ne enako, kar pomeni, da bi se stopnja strogosti presoje verodostojnosti zahtev morala razlikovati tudi glede na okolje, iz katerega zahteva izhaja, oziroma glede na stopnjo pravne države in varstva človekovih pravic, ki v okolju države prosilke velja. Soglašam, da verodostojnosti ni potrebno posebej strogo preverjati v primerih, ko prihajajo zahteve s strani organov držav z visoko ravnijo pravne države. Toda pri državah, kjer je zaupanje v organe pravne države na nizki ravni, pregon političnih nasprotnikov prek instrumentalizirane države pa na relativno visoki ravni, bi po mojem stališču morali verodostojnost zahtev presojati bolj strogo.

To pa se v tem primeru ni zgodilo. Uporabljen je bil enako mil standard avtomatičnega nepresojanja verodostojnosti zahtev, kot velja glede zahtev iz urejenih držav z najvišjo stopnjo zaupanja v pravo in organe pravne države, ter kjer

obračunavanj s predstavniki politične opozicije prek globoke države praktično ne poznajo. V Rusiji, nasprotno, niso redki niti umori pripadnikov politične opozicije, novinarjev, aktivistov zoper avtoritarnost oblasti, ipd. Pritožnika bolj ali manj avtomatično izročati v takšno okolje, ne da bi obenem presojali verodostojnost zahteve organa takšne države prosilke in nato uporabili ustrezno strožji standard presoje same verodostojnosti zahteve, bi po mojem mnenju vsekakor lahko bilo protiustavno. Ustava namreč zahteva, da se neenaka dejanska stanja obravnava različno in ne enako. Ob razpravi na seji senata odgovora na ta ključni in poslednji del argumenta nisem dobil. Že zato (pa tudi iz nekaterih drugih tehtnih razlogov, ki jih navaja ustavna pritožba) bi ustavno pritožbo sprejel v obravnavo in njene navedbe vsaj vsebinsko presodil. Usode ljudi, kot je Qurban Qurbanov, ki so v domačih državah (morda z izgovorom banalnih kaznivih dejanj, kot je ta o dodelitvi kosa zemljišča vrtičkarjem, sic!) lahko predmet resnih zlorab in kršitev človekovih pravic, kot to velja za marsikatero žrtev političnega pregona v državah z dvomljivo pravno varnostjo, niso na moji vesti. Po tej odločitvi v nobenem bodočem primeru verodostojnosti takšnih zahtev iz držav s sumljivimi pravnimi standardi ne bo mogoče preverjati. Vsa ta bodoča vračanja gredo na račun večine, ki glede precedenčne pritožbe, ki jo je imela pred seboj, ni videla niti razloga, da bi jo vzela v vsebinsko obravnavo (pa ne glede na to, kakšen bi bil nato končni, meritorni rezultat).

DDr. Klemen Jaklič
Sodnik